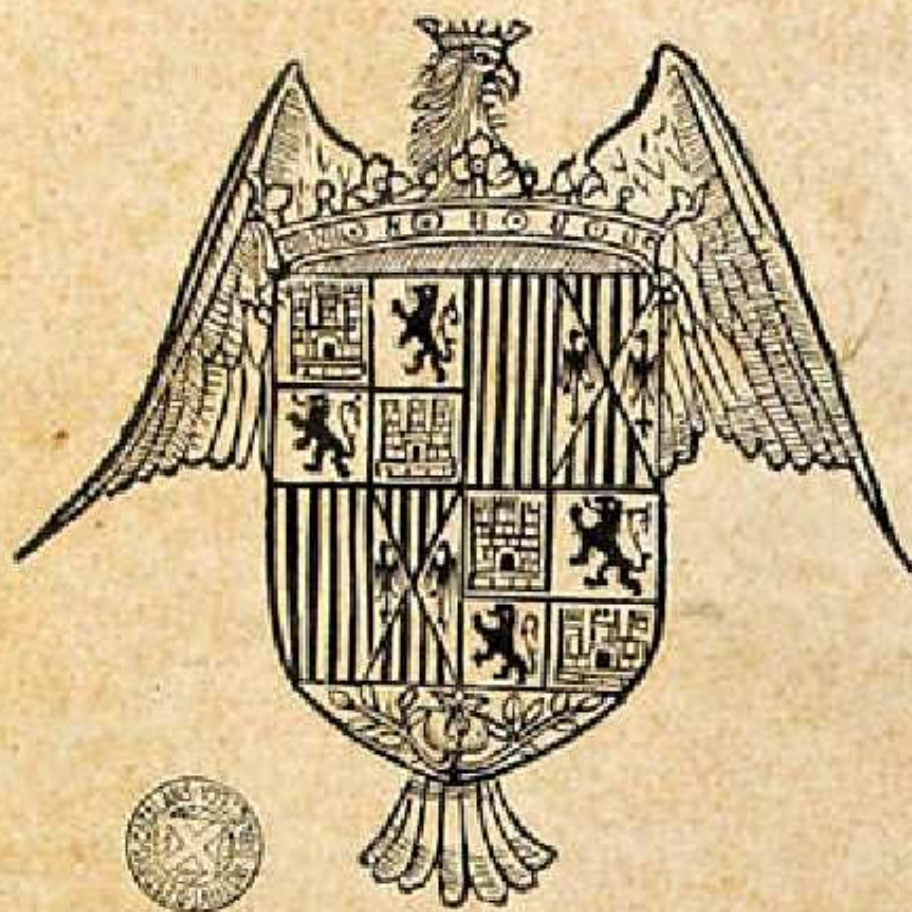

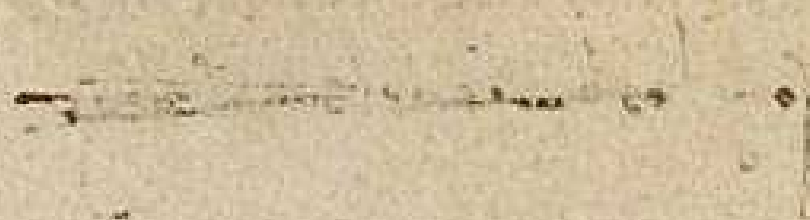
1493

Anno M D LXXXIII

Constitucions de Cathalunya.

~~Es foy la bulla de la Santa~~

Constitutiones fetes per lo illustrissimo e serenissimo senyor Rey don ferrando Rey de Castella de Arago &c. En la segona cort de cathalunya celebrada en Barcelona En lany Mil CCC. lxxxviij.

In nomine domini nostri Jesu christi. Pateat vniuersis q cum nos Ferdinandus dei gracia Rex Castelle Aragonũ Legionis Sicilie. Granate. Toleti Valentie. Gallicie. Maioricarũ. Hispanie. Sardinie. Cerdeie. Corsice. Murcie. Seenti. Algarbi. Algezire. Gibalta ris ac insularũ. Canarie. Comes Barchinone. Bñs viscaye ⁊ moline Dux Arthe narũ ⁊ Neopatrie Comes Rossilionis: ⁊ Ceritanie Marchio oristani Comesq Sociati mandauisse mus curiam generalem Cathalanis pro exaltatiõe nostri Regalis dyadematũ ⁊ pro bono statu principatus Cathalonie ⁊ vtilitate reipublice principatũ eiusdem in hac ciuitate Barchinone celebrandam: ⁊ ad eandem curiã que congregata ⁊ celebrata fuit: ⁊ in presentiarũ celebratur in domo Refectorij maioris monasterij sancte Anne ciuitatis predictẽ Barchinone conuenissent prelati ⁊ persone ecclesiastice: Barones Mobiles Milites: ⁊ homines de patico ac syndici ⁊ procuratores vniuersitatũ: ciuitatũ: ⁊ villarũ Regaliũ dicti principatus Cathalonie Quorũ nomina inferius sunt descripta cum quibus habuim⁹ tractatũ ⁊ deliberationem plenariam de infrascriptis: De consilio approbatione ⁊ concessu eorundem Constitutiones Confirmationes Actus ⁊ Capitula quedam fecimus: edidimus: ⁊ concessimus in hunc qui sequitur modum.

a ij

Del nombre qualitat offici e iuramēt de les per
sones dela audiencia e cōsell reyal. Capitol. j.

Dímerament ordenam e statuim ab consentiment
e approbació dela present cort que en la reyal audi
encia per nos sien elets vuyt iuristes solennes do
ctors o licenciats en drets canonich: o ciuil catha
lans: e abils segōs les constitucions de cathalūya
disponen: los quals ensemps ab los canceller vici
canceller: e en son cas regent cancellaria o ab lo altre de aōlls
hagen hoir examinar e votar totes les causes ciuils e crimi
nals dela reyal audiencia. E mes sien per nos elets dos bons
doctors: o licenciats per lo semblant cathalans abils segōs dī
tes constitucions en iutges de cort per inquirir colligir referir:
e ensemps ab los demunt dits votar totes les causes cri
minels: les quals vuyt persones e los dos iutges de cort en lo
introit de lurs officis: e ans que vsen ne vfar puxen de aquells
hagen a jurar e sien tenguts hoir sentencia de excomunicació:
segōs que en lo capitol dela obseruança per nos en la cort vlti
mament en la present ciutat de barcelona celebrada estat dis
posat e ordenat en los canceller vicicanceller regent cancelle
ria e altres officials nostres. Que en cōsellar votar e en totes
les altres coses que hauran sguart en lo exercici de lurs officis
suarā les cōstitucions de cathalūya vsatges de barcelona capi
tols de cort prīuilegis vsos e costūms a les sglies p̄lats: e eclesia
stiqs p̄sones Barōs nobles Cauallers e homēs d̄ paratge a
ciutats viles lochs e vniuersitats atorgats. Volents q̄ lo des
munt dit capitol dela obseruança e les penes en aquell cōten
gudes siē steses e cōprengué les dites vuyt p̄sones e los iutges
de cort en lo que aells haura sguart en votar consellar e en to
tes altres coses dī exercici del lurs officis. E mes volem q̄ los
demūdits canceller vicicanceller regent la cancellaria vuyt p̄
sones e dos iutges de cort: no puguē aduocar ni p̄d̄re p̄sio de
aduocació alguna ni tenir altre offici. Excepto q̄ los assessors d̄
portant ve² de gouernador e aduocat fiscal dela n̄ra audiēcia
q̄ de present son: ep̄ temps serā: puguē esser del nōbre dīs vuyt.
E no resmenys dit assessor pura regir dita assessoria. E lo dit

aduocat fiscal pura aduocar los causes fiscals 7 patrimoniales
e no altres. Reseruant encara a nos: e als successors nostres fa
cultat de poder donar a tots los demuntats altres officis pus
no sien incompetibles al exercici de lurs officis damuntats.

Dela residencia e absencia deles personas de la audiencia e consell real. ca. ij.

E Mes statum que les dites personas e dos iut
ges de cort hagen e sien tengudes fer continua
residencia en lo loch on la real audiencia se te
dra: e hagen aquella a seguir: e nos puen de a
quella absentar, ço es los dits vuyt mes d qua
ranta dies lany continuus o interpolats no feriats: e lo can
celler tres mesos continuus o interpolatim com dit es. E si
mes staran absents no ls sia respot d'l salari per lo temps que
staran absents mes de dits quaranta dies. Entes empero que
deles dites vuyt personas sempre hagen a restar ne sis de pre
sents: altrament nos puen absentar per causa alguna sots lo
iurament per ells prestador. Volents que aço semblantment
sia obseruat en lo assessor del portant veus de gouernador en
cas q fos del nombre dels vuyt. E los iutges de cort se puguē
absentar per trenta dies lany continuus o interpolats no fe
riats. E vltra aquells si per alguna necessitat: o negocis dela
cort a coneguda del dit consell conuenia lo hu dls dos iutges
de cort hauer se absentar volem ho puguē fer pus empero en
cascu dels dits casos: e altrament en tot cas lo hu d ells hage
a restar sempre present en la dita audiencia.

Del temps e loch per la expedicio deles causes La. iij.

E donar expedient ala iusticia statum: e ordenā
que cascun dia no feriat les dites vuyt personas
hagen esser demati en la audiencia ab lo loctinēt
general canceller vicicanceller: o regent cacel //
a ii)

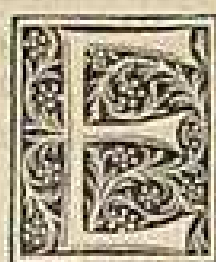
laria en son cas: o laltre de aquells qui presidirà en la dita au/
diencia: per hoir los aduocats: e altrament entendre en la erpe/
dicio de les causes. E apres mig jorn tres dies almenys la set/
mana hagen esser en lo consell: saluat cas de malaltia: o altre
iust e legitim impediment. E ari ho hagen a iurar en lo intro/
it de lurs officiis. E volem que cascun diuendres hagen hoir
votar: e expedir les causes dels pobres: e la visita se hage fer
vn dia la setmana dins la preso: entreuenint hi los dits dos iur/
ges de cort: o laltre de ells.

Del modo del cloure les causes.

Encara prouehim: e ordenam que lo president en la
audiencia e consell reyal qualseuol sia. ari lo cōtinēt
general com canceller: vicicanceller: o regent can/
cellaria en son cas: exceptats nos e la serenissima
reyna muller nostra e nostres fills legitims e de le/
gittim matrimoni nats: e procreats. e los reys e reynes suces/
sors nres mullers e fills de aqlls legitims: e de legitim mñimoni
nats e pcreats haia cloure e determenar les causes ciuils e cri/
minals puyes en les causes criminals hi siē almenys sis del dit
consell vltra lo vicicanceller: o regent en son cas: e promulgar
sentencies ari interlocutories com diffinitives ab lo vot dela
maior part dela dita audiencia o consell qui presents si troba/
ran. E tota hora: e quant lo vot del president ab altres dela di/
ta audiencia o cōsell en dites causes ciuils e criminals fara nō
bre par ordenam: q̄ alla on ell fara la dita paritat se hage star
e cloure. Volem empero que lo nombre dels votants en les
causes criminals sia seruat segons seria: e tenor dela constitu/
cio sobre aço feta en la cort per nos vltimadament celebrada
en la present ciutat de barcelona: ala qual quant a nos e ales
dites persones revals per la present no entenē a derogar: ans
volem que aquella sia en sa força e valor.

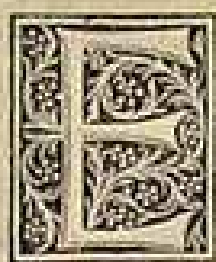
Dela reuocacio faedora de les letres proisions

cartes: o actes emanats o fets contra drets de
la patria o contra iusticia. Capitol.v.

Si alguna part se clamaua q̄ alguna letra prouisi
o carta/ o acte algu p lo nostre loctinēt general cā
celler: o vicicanceller: o regēt en son cas: o altres of
ficials nostres e manada: o feta esser cōtra constitu
cions de cathalunya y sarages de barcelona capitols
de cort priuilegis vlos e costums tant dels ecclesia
stichs: cō del stamēt militar o vniuersitats: o en altra manera
contra iusticia. Volem e ordenā: que lo dit consell dins sis di
es haja veure e conerex si tal letra prouisiō carta o acte sera
cōtra los dits drets dela patria o contra iusticia: e si tal los se
ra vist ental cas volem que lo dit president en dita audiencia
a consell dela dita audiencia o consell o dela maior part d̄ ells:
segōs demūt es dit ho haja reuocar e tornar adegut loch e fer
hi cōpliment de iusticia tantes vegades com al dit consell sera
recorregut restāt totes les altres coses contēgudes en lo dit ca
pitōl dela obseruança en lur força e valor. E sitals letres prou
isions cartes: o actes algūs sera emanades de nos o de nostre
illustre primogenit: o de successors nostres: ental cas volē sien
obseruats los capitols del rey en marti e dela dita obseruança
e altres qualseuol constitucions capitols de cort e drets dela
patria sobre aço disposants. Entes empero que sis duptara: o
era questio quē dites letres revals: prouisions: cartas: o actes
alguns fossen cōtra constitucions: o altres drets dela patria: o
cōtra iusticia: volē que la conerença e decisiō dela dita questio
o dupte: e tot lo que en dit capitol dela obseruança es remes
als canceller vicicanceller regent la cancellaria: o altre doctor
sia rames als dits canceller o vicicanceller: o regent o altre do
ctor dela vuyrena cascu en son cas: a consell empero dela dita
audiencia o consell o dela maior part seruat ço que dessus es
dit en cas de paritat.

Dela prouisiō faetora en lo loch d̄ alguna o al
gunes deles dites vuyt plones e des iutges de
cort qui p qualseuol causa vacara. Capitol.vj.

Quant se esdeuendra que algu o algũs dels dits vuyt dels dits iutges de cort morran o altramet lo loch de algu o algũs de ells p qualseuol causa o manera vagara. volem e ordenã q̃ dins tres mesos del dia dela dita vocacio cõtinuamẽt comptadors p nos: o p nostres successors sia prouehit de altre o altres doctores: o licenciats cathalans abils segons dites constitucions disponen en loch de aq̃ll o de aq̃lls q̃ vagaran.

Que no hauet primogenit ni loctinent general enlo present principat les dites vuyt persones e dos iutges de cort seguesquen la audiencia del portant veus de governador. Capitol. viij.

Desstatuim: e ordenã que si se esdeuindra que en tot lo principat de Cathalunya no haja primogenit ni loctinent general nostre ental cas los dits vuyt: e p les causes criminals los dits dos iutges de cort hagẽ seguir la audiencia del portant veus d̃ governador d̃ cathalunya: e en dit cas lo assessor del dit portat veus de governador presidesca en dita audiencia: e haja determinar e cloure les causes ciuils: e criminals segõs la forma de munt dita en la audiencia e cõsell reials. E durat la audiencia del dit portat veus de governador: volem q̃ lo dit assessor haja e prenga lo salari assignat al viciacanceller: o al regẽt en son cas. E si lo dit assessor era del nombre dels vuyt ordenam que en lo propdit cas lo dit assessor no haja lo seu primer salari: ans a quell sia donat al regent la cancellaria si donchs no staua lo principat sens loctinent mes de vn any enlo qual cas volem que passat dit any lo dit regent no haje dit salari. Empero lo canceller: e viciacanceller no hagẽ salari encõtinẽt q̃ lo dit loctinẽt sia absent. E lo lẽ empero q̃ per la present cõstitucio no sia derogat en manera alguna tacitament ne expressa als priuilegis de iuy de promens e altres qualseuol priuilegis libertats vsos e consuetuts pratiques e costũs ala vniuersitat dela ciutat de Barcelona e ales altres vniuersitats deles ciutats viij

les e lochs del present principat ni spuga traure a consequen-
cia per negun temps. E per semblant prouehim q per la prop-
dita saluerat del priuilegi de iuy de promens e de altres en di-
ta saluerat contegudes no sia feta derogacio ni perjudici taci-
tament ni expressa als priuilegis e libertats al stamēt militar
e als singulars persones de aquell atorgats. E que sien sal-
ues les preheminencies revals nostres als quals per la p̄sent
no sia en res derogat sino entant quāt dispon la present consti-
tucio.

Dels salaris dels canceller e vicicanceller e re- gent. Capítol. viij.

e Com sia digna cosa remunerar los treballs dels of-
ficials pertāt statum e ordenā que lo cāceller haje
quiscun any de salari cinchcentes liures barcelone-
ses e lo vicicāceller o regēt en sos cas: ço es aquell
de ells qui presidera en la audiencia reyal hage ca-
scun any de salari Mil florins corrēts: e encas haje en dita au-
diencia vicicanceller e regent no residint continuament dīt vi-
cicanceller en lo dīt principat sino per algun tēps volē q en tal
cas lo regēt la cācellaria sia aiustat als vuyt demūtdits e haja
vot e salari: cō cascu de ells cōptāt dīt salari p lo tēps q lo vicic-
canceller p̄sidira. E si lo vicicāceller fahia cōtinua residencia
en tal cas lo dīt regēt haja dīt salari tāt cō qualsenol dels vuyt
fins vacas algū loch dels dits vuyt en ari q venit lo cas d tal
vacacio volē q lo dīt regēt sia instituit en lo loch q vacara. E si
lo regent p vacacio de algun loctinent e per continua residen-
cia del dīt vicicanceller era fet com dīt es dels vuyt. E ap̄s lo
dīt vicicanceller se absentara del dīt principat long amēt a co-
nerença del consell ordenam que en tal cas lo dīt regent torne
exercir la regencia e vn altre doctor o licenciāt cathala habil:
segons es dīt sia per nos elegit dins spay de tres mesos com
dīt es en lo loch qui per dita raho vacara. E tornant ap̄s quāt
que quant en dita audiencia lo dīt vicicanceller volem sia ser-
uada la forma ya dalt expressada en lo cas dela residencia de a-
q̄ll. No entenent per ço excloure la presidencia del cāceller ans

aquell puxa presidir e cloure en la manera damunt dita.

Dels salaris del governador de les vuyt persones dos iutges de cort dos alguatzirs dels aduocat e procurador de pobres. Capitol.viii

E Cascu dels vuyt iuristes haie de salari lany quatrecentes liures pagadores p terces ço es de tres en tres mesos vna terça. E los iutges de cort quiscu trecentes liures e part de aueries: e que no puguē aduocar ne pendrer es per deffenses ne altrament dels delats. E los dos alguatzirs cent liures quiscu e que p salari de peatge quāt serā tramesos ari per la cort com per instācia de part no puguē hauer mes d setze sous e sis diners lo dia. E lo governador cinchcents liures e de les ventures fins a cōplimēt dela restāt quantitat de son salari e lo mesauant sia del senyor Rey. Entes exprestament que lo governador no puxa hauer donatius de vniuersitats viles vegueries o ballies generalmēt ni per cōposicions generals. E lo aduocat d pobres cinquāta liures. E al pcurador de pobres vint e cinch liures.

Que lo general haia pagar los dits salaris. Capitol.x.

Los quals salaris prouehim e ordenam se hagen a pagar per lo general de cathalunya per terces: ço es de tres en tres mesos: lo pagament dels quals salaris sia tant priuilegiat com es lo pagament de les pensions dels censals carregats sobre lo general. Entes empero que dits salaris no correguen als dits officials fins hagen hoyda la sentencia de excomunicacio e prestat lo iurament demunt dits. Prouehim que nēgu dels demunt dits canceller vici canceller regēt la cācellaria en

son cas vuyt persones dos jutges de cort portant veus de go-
uernador e assessor de portant veus de governador en los cas-
fos damuntdits per si mullers fills ni altra interposada perso-
na no puga pendre sobornacio o present de persona que sapia
que pledeig en la dita audiencia o consell. E mes volem que
los damuntdits no puguén res pendre de signar letres d' iusti-
cia. E lo aduocat fiscal essent del nombre dels vuyt no puga
pendre salari de alguna part priuada. E semblantment négu
dels dits jutges de cort per si mullers fills o altra interposada
persona no puga pendre res per defenses ni altrament dels d'
lats. Statuint que vltra violacio d' iurament que prestat hau-
ran incorrega lo qui contra fara al present capitol en pena de
priuacio de officis e de inhabilitate de restitucio in vndecuplū
la qual sia adquisida al general.

**Que tots los salaris de les causes
de la dita audiencia e consell reyal
sien del general. Capitol. xj.**

EMes volem que los salaris de les causes de la audi-
encia e consell real o del portant veus de governa-
dor no hauerent lo content en cathalunya iuxta la for-
ma e tatra de les constitucions sien del general e a-
quells sien exigits e rebuts per persona per los di-
putats en aço diputadora: e que la sentència nos puga publi-
car fins lo salari sia depositat. E volem que per exaccio d'ls dits
salaris se facen promptes e expedites execucions: en tal cas a-
costumades. E si diferencies exirà sobre les pagues dels dits
salaris aquelles hagen esser determenades per lo dit cōsell ser-
uades les constitucions de cathalunya. E per semblantment
ordenam que si apres que les causes serā introduydes en la di-
ta audiencia o consell se fermara compromes d' aquelles en al-
gu dels presidents: o del dit consell qui en dites causes pronū-
ciassen sentencies arbitralis: que los salaris de les dites senten-
cies arbitralis sien del general.

De lictibus abbreviandis.

Dela clausula de la inhibició de letres citatories. Capitol. i.

Om experientia mostra que per les dilacions de plets en lo present principat de cathalunya preuenen grans dans e despeses als litigants: perço per rescequar y extirpar plets: e obuiar a malicies per repos de les parts e bona y expedita administració dela iusticia. e per prouehir ala comuna vtilitat volem statu- / him e ordenam ab consentiment: e approbació dela dita cort: quedaciauant en les letres citatories qui etiran dela nostra real cancelleria sia posada clausula: antiguament posar acor- / stumada en la inhibició etc. Sum tamen vobis cōstiterit par- / tem prius esse citatam.

Del temps dela demanda del actor e resposta bel reo e caucio per aquells prestadora e recon- uencio. Capitol. ii.

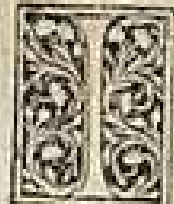
Tem statuhim e ordenam que sis dies aþs que se- / ra passat lo terme dela citació lo actor o prouocant / en iuy hage a donar la demanda e prestar caucio / y donea per les despeses: o iuratoria encars que no / puga donar fermances: e lo reo hage respondre a / la demanda dins vuyt dies encontinent apres que la deman- / da li sera intimada e prestar caucio en aquella segons es dit en / lo actor. E si lo dit reo tendria algunes excepcions impedints / lictis ingressum les hage a pposar dis los dits vuyt dies dins / los qls vuyt dies hage si voltra reconuenir lo actor. E lo dit / actor en tal cars hage respõdre: a dita reconuencio dins altres / vuyt dies. y en tal cars se hage a dtermear les dites excepcions

dins quinze dies: si d'ochs al consell: no era vist: necessari maior dilacio puir no pas mes temps de seranta dies. Altrament si hagudes per repellides quat o emparrar lo ingres dela causa. E si de tal determinacio alguna part supplicara que hagen interposar dita supplicacio dins tres dies iurisdichs e se hage d' termenar: dins deu dies primer vinents. E la part supplicant si subcumbira sia condemnada en despeses. E mes auant no sen puga pus supplicar encara ques reuocas la primera declaracio. E entes empero que tant com durara lo iuy sobre les excepcions impedites lo ingres dela causa no correghue los vuyt dies donats a reconuenir.

Del temps que lo actor articulara e dela resposta del reo. Capitol. iij.

 Esauant statutum e ordenam que apres que hauira respost lo reo ala demanda del actor: o essent lo reo en contumacia de respondre ala demanda e prestar caucio com d'it es dins vuyt dies primer vinents lo dit actor hage posar d'fet o articular e lo reo hage respondre als adits articles dins sis dies primer vinents e personalment en presencia del relador si al dit relador sera vist. E si sera absent lo dit reo puxa respondre per procurador: a arbitre del relador.

Deles dilacions donades al actor e al reo a dar interrogatoris. Capitol. iiii.

 E statutum e ordena q' encotinert lo reo hage respost als articles del actor o no responet e lo actor vltra prouar en tal cas ipso iure et facto: correghue al dit reo cinch dies a donar interrogatoris: los q's cinch dies passats: ipso iure et facto correga al dit ac?

for dilació de tres mesos precise 7 peremptorie aprouar ari per
testimonis coza produhir actes e altres qualsseuol prouacions
dins los quals tres mesos encara pura articular e puar aqlla
dins lo dit téps dels dits tres mesos. E si sera cars lo dit actor
demanara dilació yltimarina: o fora Cathalunya en tal ma-
nera que los tres mesos no fossen sufficient dilació hage ade-
manar dita dilació competēt per aprouar dins deu dies com-
ptadors del día que la dita dilació de tres mesos començara a
correr e que hage jurar que per differir dita causa no demana
dita dilació ni maliciosamente: e fet aço li sia donada dilació a
arbitre del consell segōs la distancia del loch a on volra donar
les proues pur dita: dilació no excede sca temps de nou mesos
en los quals siē en losos los predits tres mesos. E si no dona-
ra proues que sia condemnat en refer les despeses q̄ la part
altra haura sostengudes per tal dilació.

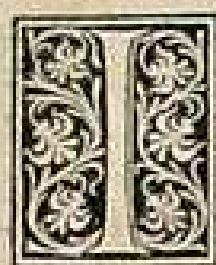
Del temps que lo reo articulara e dela resposta del actor. e de les dilacions del reo. Capitol. v.

Ques statuhim e ordenam que lo reo hage posar
defet e articular ari dela reconuēcio com de altres
qualsseuol excepcions dins trenta dies cōptadors
del día que lo actor haura donats los seus articles
als quals hage respondre lo actor dins vuyt dies:
aricom es stat dit en lo reo: e feta la resposta per lo actor als ar-
ticles del reo/ o no responen corregat a ell dilació probatoria de
tres mesos/ o altra segons es stat dit en lo actor: e lo actor ha-
ge semblant temps per donar interrogatoris segōs es stat dit
en lo reo.

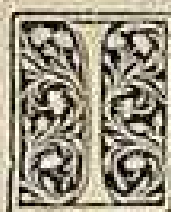
**Dela publicacio dels testimonis e dilació dona-
da p̄ obicir e prouar obiectes corroborar e de-
fendre: e dela publicacio dels testimonis obie-
ctes e defenses.**

Capitol. vj.

Item que passades les dïtes dilaciõs: e termẽs ipso facto sens altra prouisiõ los testimonis donats p quiscuna deles parts siẽ haguts p publicats. e publicats dïts testimonis ari lo actor com lo reo hagẽ dilacio de vn mes per obicir: e puar obiectes e corroborar e defendre. E passat aquell los testimonis dels obiectes: saluacions e defenses: siẽ haguts per publicats ipso facto. E si als jutges sera vist q̃ la dilacio de obicir corroborar e defendre los testimonis hauiã mester mes de vn mes los purẽ dar major temps pũir no puga passar de tres mesos a uant. E si sera dilacio vltra marina nou mesos.

Dela istrucció del proces de manera ques pura fer relacio. Capítol. viij.

Item que publicats los dïts testimonis dels dïts obiectes corroboraciõs e defenses ipso facto correga dilacio de dos mesos ari al actor com al reo per instruir e fornir totalment lo proces ari en fer com en dret en tal manera que passats los dïts dos mesos se pura fer relacio del negoci ari que passat lo dit terme no sien admes cedules algũes ne pduccions a algũa deles parts si dõchs per iustes causes no era vist al dit consell prorogar lo dit termini. E que aquell no puga esser prorogat mes de vn any en vna o moltes prorogaciõs encarregãt ne sobretal prorogacio les consciencies dels dïts jutges.

Del temps que lo scriua deu portar lo proces al relador e lo relador ho deu denunciar al president e lo president deu metre en memorial les causes. Capítol. viiij.

Item mes statuim e ordenam que passats los dïts terminis lo scriua de manament del proces request per la part hage portar lo proces al relador dela causa dis sis

dies apres que sera request. E si dins dit termini no portaua dit proces al relador ipso facto perda lo salari de les scriptures e no lin pura esser feta rao en iuy ne fora iuy. E que lo relador dins tres dies immediadament següents apres que lo dit proces li sera portat hage a denunciar al president com ell te tal proces a relacio fors lo iurament per ell prestat. E lo president del dit consell: tots dissaptes: o lo dia abans si lo dissapte sera feriat en presencia del consell hage denunciar: e fer continuar en memorial: e deliberar e ordenar que les causes q primer li son stades denūciades se hagē a fer la setmana següet seruat lorde dela denūciacio demūdoira. ço es q les que primer li seran stades denūciades primer se hagen expedir segons la forma deuall scripta: si donchs no ocorria alguna cosa que al consell paregues esser necessari ques fes e que lo dit apuntament se hage a intimar lo dit dia mateix a les parts de qui sera interes.

**Del orde ques deu tenir en cōtinuar les causes
hojr aduocats votar hí cloure e expedir aquelles. Capítol. ix.**

Item que segons lo apuntamēt fet en lo dit dissapte les causes se hagen continuar: hojr los aduocats votar e cloure y expedir seruant la constitucio dela reyna dona maria començat per donar orde &c. Entes empero que no obstat dita constitucio dela Rey na dona maria en lo que disposa sobre la facultat donada al president en fer instruir lo proces: sia seruat lo capítol damūt posat de littibus abbreviandis començant. Itē que publicats &c. sobre les dilacions e terminis e instruir lo proces per forma q lo canceller vicicanceller: e en son cars regent la cancellaria: e dit consell en virtut de dita cōstitucio de la Rey na dona maria no hagē facultat de fer pus amplamēt instruir lo proces attes que per lo damūdit capítol hí es ja plenament circa dita instructio prouehit.

Del temps de interposar les causes de supplicacio e determenar aquelles. Capítol. x.

Mes auāt statuíme ordenam que si alguna deles dī
res parts/o les dues supplicaran dela sentēcia ques
donara:la qual supplicacio se hage interposar dins
deu dies apres dela publicacio dela dita sentēcia:
e prestar caucio que la causa de supplicacio se hage
instruire decidir dins spay de sis mesos.si dōchs al
consel no sera vist p algũa iusta causa q̄ maior tēps dega esser
donat q̄ ental cas ho purē fer:ari empero que entor cars hage
esser determenada dins vn any. E passat lo dit any ipso facto
la dita causa de supplicacio sia haguda per deserta.

Dela execucio deles sentencies. Capitol.xj.

Tem que donada la sentencia si excepcions no saran
opposades ala execucio se faga la execucio sens decla
racio/o consell de execucio. E ago per reuelar les parts
de despeses.

Dela comissio de causes menors de trenta liu res e dilacions de aquelles. Capitol.xij.

Tem mes statuíme ordenā q̄ les causes menors
de trenta liures puxen esser comeses ad decidēdum
a hu dels del cōsell:lo qual en nom del senyor Rey
o del loctinent general/o del portat veus d̄ gouer
nador en son cars pura sentenciar feta primer assi
gnacio ales parts e oides aq̄lles. E si algun duple li ocorria
ho pura referir e metre enlo consell:e que en dites causes me
nors de trēta liures no sien tēguts los reladors donar les dila
cions segons lorde desus dit ans puxen aquelles abbreviar a
lur coneguda. Empero no puxen aq̄lles alargar mes deles al
tres causes segōs dalt es estat dit. E si de tals sentencies se sup
plicara la causa d̄ supplicacio se hage examinar e determenar
per lo consell arimateir sumariament.

**De causes sumaries que breumēt se hà expedir
no obseruades les dilaciōs demūdoites. Ca.xiij**

Item mes statuim e ordenam que no obstat lorde dilacions e termens demunt e deus designats les causes sumaries com de aliments e possessories comandes e deforesters e altres que de sa natura reñ/ rēsumaria cognicio e per prompta probacio son liquides. E les causes executiues se hagen breumēt erpedir no obseruades dites dilacions a arbitre del dit consell o de aquell aqui sera comesa la causa en son cars.

Del tēps de interposar e determenar la supplicacio o greuge que seran interposats de les provisions o actes que per cōtrariūperī reuocar se podē.
Capitol. xiiij.

Esauant statuim e ordenam que si alguna letra o prouissio/ o altre acte de aquells que per cōtrariūperī sens declaracio se poden tolre sera fet per lo p̄sident dela audiençia o p̄ algu dells dela audiençia o consell o per lo consell: e de tal letra prouissio/ o acte se interposara supplicacio es p̄tendra greuge p̄ algua de les parts aq̄ll se hage metre dins la audiençia/ o consell dins tres dies: E a p̄s dins sis dies se hage determenar si dochs al dit consell no seravist que p̄ alguna iusta causa dega esser donat major tēps e terme puit empero no passe deu dies.

Del tēps ques ha interposar supplicacio d̄ sentēcies interlocutories e determenar e de les penes del suppliant si subcumbira.
Capitol. xv.

Auuant statuim e ordenam que si en lo progres dela causa se donaran algunes interlocutories/ o declaracions: que de aquelles si supplicar se volra se hage interposar supplicacio dins sis dies prestāt caucio yd onca p̄ les despeses. La qual causa d̄ supplicacio se hage determenar dins trēta dies apres seguēts si donchs no era vist al consell se dega donar major temps puit empero no pura passar mes de altres trenta dies. E passat lo dit temps sino sera declarat sia haguda per confirmada e passada en cosa jutjada: la dita interlocutoria. E la p̄t

qui haura supplicat sia condemnada enles despeses: e p semblant si subcumbira enla dita interlocutoria: y en lo entretant durant la instancia dela dita causa de supplicacio segons la forma demunt dita no correga lo temps demunt assignat en la causa principal nis prosesca enla causa.

Del orde ques seruara enles causes q seran euocades de jutges inferiors. Capitol. xvj.

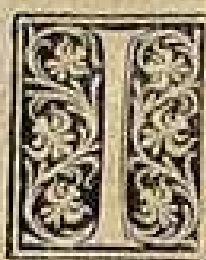
Item statuim e ordenam que si algunes causes seran euocades ala regia audiencia dela cort de altre jutge inferior aquelles se tracten segons lorde desus dit: p nent les en lo stament en que seran euocadas ari que segons lo stament en que staran sien prosseguides da quiauant segons lorde desus posat.

Del temps e orde ques serueran enles causes d appellacions de jutges inferiors. Capitol. xvij.

Asvolem statuim e ordenam que si seran causes d appellacio de sentencies diffinitives de altrs jutges inferiors aquelles per semblant se hage a tractar e termenar per lo consell e dins lo temps enles causes de supplicacio de sentencies diffinitives damunt ordenat. E si dites appellacions encars que hage loch sera interposades de alguna sentencia o declaracio interlocutoria p semblant se hage a termenar p lo consell dins vn mes apres q sera introduides si dochs al dit consell no era vist que major temps fos necessari p alguna iusta causa puxa empero no pura passar dos mesos.

Deles causes pendents. Capitol. xviii.

b ij

Tem volem statum e ordenam queles causes pen
dents en la Regal audiencia sien compreses en les
presents constitucions e orde posat en aquelles co
es prenent les en lo punt en que son: e daquiauant
en lo que apres se haura afer se seruen les dites con
stitucions e orde de aquelles.

Deles causes menors de .xx. liures.

Capitol .xix.

Es volem statum e ordenam: que causes menors
de vint liures nos puguen euocar ala Regia audien
cia ari dela vegueria com extra. Exceptat les cau
ses dels pobres enles quals no sia tolta facultat a
nos ne a nostres successors ne cāceller al vici cancell
ler ne regēt la cancellaria en son cas de poder oir y
expedir aq̄lles verbo e sens scriptura: e figura de iuy.

Deles causes de suspita contra los reladors o algu del consell.

Capitol .xx.

Tem com no sia de raho q̄ p̄sona sospitosa hage en
treuanir enconexer e iudicar causes algunes. Per
ço volem statum e ordenam que quāt algua cau
sa sera comesa per lo president a algu del consell: E
alguna deles parts allegara algues sospites del dit
relador aq̄lles hage adeduhir dins tres dies comptadors del
dia dela cōparicio dauāt lo dit president. E lo dia mateir q̄ di
tas sospitas seran deduides sia intimat ala part altra: la qual
lo dia seguent hage respōdre ales dites suspites per manera q̄
dins vuyt dies apres immediadament subseguets lo presidēt
ensem̄ps ab lo cōsell hage prouehir sobre les dites suspites: de
la qual prouisto ari feta nos puira supplicar. Entes empero q̄
en la conerenga deles sospites noy sia present lo q̄ sera recusar.
E ago mateir sia seruat quant ala conerenga deles causes d̄ su
spites que seran allegades contra algu del dit consell.

**Dela relació dels portes e missatgers deles
corts. Capítol. xxi.**

Item per quant per relacions de portes deles inti-
mes se son fets molts abusos. Statuim e ordonā
que daquiavant los portes quant farà alguna in-
tima hagen a fer relació encontinēt al scriua dela
causa: e hagen a dir la persona aquí hauran dona-
da la intima e lo dia e la hora e lo scriua ho hage
continuar en lo pces. E aço mateix sia seruat en los missatgers
deles corts dels ordinaris.

**Del temps e facultat donada ales ciutats vni-
uersitats e viles reys si volrà obseruar lo orde
deles presents constitucions en lurs corts.**

Capítol. xxi.

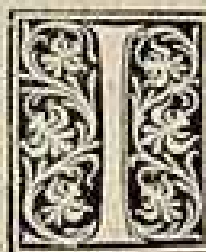
Item per quāt lo orde de proceir posat per nos ab ap-
probacio e asentiment dela present cort statuēt en/
los capítols de llibris abbreviandis en la nostra
Reyal audiència e del gouernador general e por-
tant veus de aquell se creu esser molt saludable als
litigants: e en gran utilitat dela cosa publica. Perço statuim
e ordenam e ab aquesta nostra constitució volem sia donada
facultat segons de present donam a totes e qualssevol ciutats:
vniuersitats e viles reys de aqst nostre principat: que si volrà
tenir e obseruar en lurs corts la dita forma de pceir en los plets
que ho puxen fer: e ental cars los veguers jutges: e assessors: e
altres oficials sien tenguts ala observacio de aquells: a xi em-
pero que les vniuersitats qui volran obseruar dita forma, ho
hagen dir dins vn any e ferne acte públich altrament no sen
puguen ajudar.

**Del temps donat a proseguir e finir les empa-
res verbals e fermes de dret. Capítol. xxiij.**

As volem statum e ordenā que les empares ver/
bals si dins vn any los instantes dites empares aq̃l
les no proseguiran e finirā: que passat dit any dites
empares sien hagudes per cancellades. E per sem/
blant si en dites empares se fermara de dret. E o/
lem e statum que la dita causa de ferma de dret se
hage a proseguir e finir dins vn any altramēt tal ferma sia ha/
guda per nulla e extincta.

Derenuacio de les saluaguardes Reyals Capitol. xxiij

Item com moltes vegades se esdeuēga que les sal/
uaguardes reyals per antiq̃tat e diuinitat de tēps
venen en obliuio don se segueix que per ignorācia
molts cōtrafan a aquelles: e los lochs e persones
qui stan en saluaguarda son dampnificats. Perço
ab aprobacio e assentimēt dela present cort. Sta/
tum volem e ordenam que los qui tinguen saluaguardes les
hagē fer publicar ab veu de crida al cap de les vegaries d cinch
en cinch anys altramēt que sien nulles e extinctes.

Altres constitucions: e capítols de cort.

De les líneas diction: o mots que los scriuans
de manament han posar en los processos.
Capitol. j,

Reuocant qualseuol abusos e desordes fins aci per los scriuās fets pueim statuim e ordenā ab cōsentimēt e approbacio dela present cort que los scriuās de manamēt dels processos originals s̄ forma maior hagen deu diners per fulla e dels translat̄s o copies cinch diners per fulla. E del proces original s̄ forma menor hagen sis diners per fulla: e dels translat̄s o copies tres diners per fulla: e no mes segons es ja disposat per la constitució del Rey en pera comensant los notaris: la qual volem en totes coses sia obseruada. E que en cascuna pagina s̄ carta de full de proces maior hage vint e sis líneas integres e no menys e vuyt diccions: o mots en cascuna línea: e no mēys. E en los actes s̄ forma menor quize líneas integras e no mēys. E quatre o cinch diccions: o mots en cascuna línea e no mēys. E que si dits scriuans contrafaran ales coses demundites incorreguen en les penes en les constitucions contēgudes dels quals se ageferiuy sumariament per lo president ab lo dīt consell.

Que de les causes menors de .xx. liures nos fassa proces sino dela citacio demanda articles e testimonis.
Capitol. iij.

Qom en les causes poques per experiència se vege ques fan moltes e diuerses despeses ala utilitat d̄l nostre principat de Cathalunya e de nostres vassals attenent ab consentiment e approbacio dela present cort. Statuim e ordenam que s̄ qualseuol causa menor de .xx. liures nos fassa proces algu si no tan solament dela citacio demāda articles testimonis e sentència.

Que en lo proces se meta per lo scriua o notari la promissio del jutge sens altres prefacions.
Capitol. iij.

Volem e manā ab approbació dela present cort to-
lent lo grā abus ques fa en los pcessos: mirant ala
utilitat de nostres vasalls e al be dela republica q̄
los jutges metē lo dia mese any en les prouisions
que faran e lo scriua o notari de aquells en los ori-
ginals e translatz meta tan solament d mot a mot
la prouisio feta p los dits jutges e la persona per qui li es pre-
sentada sens negunes altres prefacions ni extensions.

Dela recepcio dels testimonis.

Capitol. iiii.

N es volem e manā que los testimonis quis daran e
produiran en les causes se hagen apēdre per los scri-
uans de manamēt: o per substituïts de aquells puix
sien notaris abils e sufficients.

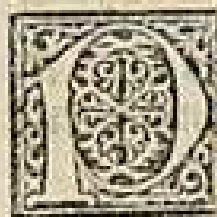
**Que los scriuans e notaris no puxē rebre dels
litigants sino lo salari deles scriptures taxats p
constitucions.**

Capitol. v.

Prouem e manam que los notaris escriuans p qual
seuol actes e scriptures que faran no puxē rebre dels
litigants sino lo salari deles scriptures taxats per cō-
stitucions.

**Dels pagamēts de salaris deles scriptures pro-
ductes cedules e testimonis.**

Capitol. vj

N er leuar los abusos que tots jorns clarament se
mostren: e obuiar ales malicies de alguns litigāts
los quals fan grans productes mes per vetar: e a-
grauiar la part aduersa que per fundar la intensio
sua estimant que deles productes per ells fetas dī-
ta part aduersa ne ha pagar la meytat segons fins
aci es stat praticat. Ordenam e statuim ab aprobacio dela p-
sent cort que cascuna part dels litigants pach les scriptures
productes cedules e testimonis que per la sua part seran pro-
ducts e no mes auāt. E aço mateix sia obseruada en aquells q̄

plabegerà ab lo procurador fiscal qui es fràch de despeses ari que lo scriua no pure ethigir de dits litigants ab dit fisch sino los actes e productes per dits litigants fetes: Sino en cas q̄ tals litigants ab lo dit procurador fiscal/o ab altres fossen condemnats en despeses.

Que en lo pagament de salaris d̄ sentencies de les prouisions ordinarias de justicia.e extrao-
dinarias sien scruidas les constitucions:e ordi-
nacions per los reys passats:e p lo senyor Rey
fetes.
Capitol.vij.

E Mes auant prouieint a excessius salaris que p los scriuans de manament e secretaris algunes vegades son presos. Statuim e ordenam que en los salaris tant de publicar:e cloure les sentencies quāt en cara de les prouisions ordinarias de justicia:e extra ordinarias:e de letres closes:e altres actes sian scruides les constitucions de Cathalunya e ordenacions per p̄ deffessors nostres e per nos fetes.

Que lo prothonotari loctinent de aquell secretaris:e scriuans d̄ manamēt no puxen spachar prouisio tocant interes d̄ part deduiblo en iuy sino es signada de ma d̄ canceller vicicanceller o regent en son cas segons es disposat per constitucions.
Capitol.viii.

E Mes statuim e ordenam que lo prothonotar̄e loctinent de aquell secretaris e scriuans de manamēt no puxen spachar ne metre manament en prouisio alguna tocant interes de part a parte deduiblo en iuy si donchs no era prouehida per cāceller o vicicanceller/o en son cas regēt la cācellaria segōs per

constitucions de cathalunya es disposat.

**Del iurament prestador per lo prothonotari lo
ctinent de aquell e altres scriuans e officials de
la Regia audiencia e altres quiy son tenguts.**

Capitol. ix.

Ordenā e statutū ab approbacio dela present cort
que lo prothonotari loctinent de aquell secretaris
scriuans de manament scriuans de registre e tots
officials dela nostra audiencia: e altres q̄ hi sien tē
guts prestén sagrament e homenatge e ogen sen/
tencia de excomunicacio de seruar e tenir los vsat/
ges de Barcelona constitucions de Cathalunya: e capitols d̄
cort legint a cascuns los capitols que son tenguts a seruar se/
gons a cascu specialment tocara e prenguen copia deles coses
que iuraran/ o en lo acte ques cōtinuara dels juraments ne sia
feta mencio que tal copia los es stata dada. **E** si contra faran
en correguen en penes de priuacions: e inhabilitatō lurs offi/
cis.

**Del temps dins lo qual los notaris poden de-
manar los salaris dels contractes e scriptures**

Capitol. x.

Esiants subleuar nostres vassals de questions: e
plets que se segueren per causa de salaris de nota-
ris de contractes e scriptures gran temps ha fetas
e no demanades/ o ja pagades/ o per lo grā discus
del temps se poden tornar demanar. Prouehim sta-
tuim: e ab consentiment dela present cort ordonā q̄
los dits notaris hagen a demanar los salaris dels cōtractes/ o

scriptures que haurā tretes en forma e liurades ala part dins tres anys apres seran itades liurades. E de les altres scriptures e actes testificats que no seran liurats en forma ala part si no sera demanat lo salari aells per aço pertanyent dins tres anys passats aquells no puguén demanar salari algu de dits contractes scriptures e actes ni de dits salaris sen pure fer iuy si donchs dits notaris: o scriuans no tenien carta: o albara: o si no demanauen les parts ques traguessen en forma.

De euocacions de causes per causa de viduitat Capitol. xj.

DE prouehir al abus ques fa de les euocacions de causes que pretertu viduitatis se fan ala Rey al audiencia per donacions e altres transportacions fictes ales dites viudes fetes. Statuim e ordenant ab approbacio e consentimēt dela present cort que les dites viudes puren euocar les causes per causa de donacions ari de bens dotals com de bens parafernals e leres e per altres legittims drets aelles pertanyents. E si serā fetes donacions o vendes: o altres trāsportacions. a dites viudes e volran introduhir pretertu viduitatis: e euocar les dites causes ala Rey al audiencia: abans de admetre dites euocacions: de causes les dites viudes a qui serā fetes les dites transportacions e los q̄ aq̄lles haurā fetes: o los hereus o successors o hauent dret e causa de aquells hagen dauāt los reladors de la causa a iurar que les dites donacions e transportacions son veres e no fictes. E los dits reladors exorten los dits jurants que en dīt jurament ha interes de part: e que sens consentimēt dela part no porie esser absolts. E lo notari dela causa hage a continuar en scrit la prestacio dels dits furaments.

De euocacions de causes per causa de pobretat Capitol. xij.

Om per causa de les euocacions ques fan ala Rey
al audiencia en nom de pobretat molts e diuersos
vasalls nostres souint son inquietats ari p despes
ses necessarias en la prosecucio de dits plets com
encara p hauer a proseguir les causes en la Rey
audiencia. perço statuhim e ordenam ab consentiment dela pres
sent cort que euocât se qualseuol causa preteritu paupertatis
e donada la supplicacio per part del dit pobre lo relador a qui
sara comesa la dita causa reeba enscrits personalmēt la infor
macio dela pobretat de aquell tal pobre: qui supplicara e si cō
stara al dit iurge per la dita informacio reebuda que la pobre
tat de tal suppliant es prouada segons deu e la sua bona cō
sciencia admeta la dita pobretat e prouesque e mane citar lo
conuengut per lo dit pobre ab letres/ o en altra manera e si lo
reo conuengut prouaue lo dit actor no esser pobre sia condem
nat lo dit actor en totes les despeses altramēt tal pobre sia tra
ctat ari en no pagar salaris de iutges com en les scriptures coz
a pobre.

De les causes de graduacions. Capitol. xiiij.

Tenent de continuo en la comoditat nostres vas
salls e desiant reuelaraquells de treballs e despes
ses com en les causes de graduacions per les oppo
sicions dels creditors los litigants en les despeses
son molt verats tant per la prolixitat del proces cō
en altra manera ab approbacio e consentiment de
la present cort. Prouehim statuhim e ordenam que si causa de
graduacio se euocara daciauant encars ques puga euocar per
constitucions en la audiencia que lo proces se hage fer e colle
gir en la cort dels officials ordenaris fins a sentencia exclusiue
instituhim cert terme als creditors opposants per instruir lo p
ces a arbitre del dit iurge dauant lo qual se fa dita graduacio:
e instruit lo proces hage esser trames en la audiencia Rey
al dis
quinze dies e lo iurge de graduacio per collegir dit proces ha
ge vna terça del salari restant les dues terces per la sentencia
diffinitiuā. E quant la causa sera per sentencia determinada
lo sses original dela dita graduacio q sera portat en la Rey

audiencia romangue en poder de scriua dela dita audsécia en poder del qual dit proces sera menat.

Deles marques que donen dins lo principat de cathalunya. ca.xiiij.

Sobre les marques que souint se introduçeren: orde nam e statuhim ab la present constitucio: q̄ de vns lochs reyalis: a altres lochs reyalis dins lo p̄ncipat de cathalunya: no puxa esser dada: o dclorada marcha. E q̄ en los lochs on se poga declarar dita marcha apres que sera presentada la primera letra dla requesta dins vn any primer seguent inclusiuamēt hage esser donada sentencia: o declaracio sobre dita marcha: altrament si dins dit any no era declarat que dita instàcia de marcha sia extincta e pempta. E que les constitucions sobre dites marques disponents sien inuolablament obseruades.

Dels salaris dels iutges dels reclams. ca.xv.

Dclarant e moderant los salaris dels iutges de reclams e altres iutges de execucions de censals e violaris: o de scriptures de terç. Statuhim e ordenam ab approuacio dela present cort que si contra algu sera posat reclam e lo deutor no posara raons: e no haura cōtradicio en la execucio los dits iutges dls reclams per execucions de les pensions dls cens: o violaris no hagen salari. E si rahons seran posades en les quals los dits iutges hauran declarat la execucio faedora prestada caucio hagen los dits iutges vna terça tant solament de tot lo salari. E si declararan simplament la execucio esser faedora hage tot lo salari segons es acostumat. E si seran fetes oposicions en causes algunes de execucio lo creedor instant dita execucio no hage pagar salari sino dela quantitat de que ell instara la execucio. E si salari se haura pagar de dita quantitat de ques facen la oposicio: o oposicions aq̄ll hage pagar los dits oposats.

Dels salaris de cauculacions. Capitol. xvi.

Per quant se abusa d pendre salaris excessius d cauculacions en tant que moltes vegades se deu que los cauculadors han mes salari dles cauculacions que los iutges ne aduocats. Perço moderat dits salaris de cauculadors: o stimadors. Statuhim e ordenam que dits cauculadors no hagen mes d dos diners per liura de les summes que hauran a cancular cõptat solament la summa o del deu o del deig e no totes ensemps. Entes empero que los dits salaris per grans que fossen les sũmes ep molts que fossen los cauculadors: o stimadors no puyra melauant muntar dit salari de vint e cinch liures.

Dela caucio prestada per lo executant per censals o altres causes executiues: e en qual manera e dins quant temps es extinta. Capitol. xvij.

Quin souint se deuengue que en les causes de executioari de censals com de altres en les quals se proceet executiuament se proueeit per lo iutge executant q sia feta a executio prestada y donea caucio per lo instant dita executio la qual apres no es iames dmanada ne lo executat se cura demanar res al qui tal caucio haura prestat. Pertant volem e ab approbacio dela present cort statuhim q si apres q tal caucio sera prestada dins vn any apres seguent lo executat no demanara iudicialmẽt a la part q haura instada dita executio la quantitat que ab lo rigor de dita executio haura rebut: si ho demanara dins lo dit any. Empero apres que la dita demanda feta haura no proseguira e finara la causa dins vn any apres seguent fins a sentẽcia diffinitua e reyal promulgacio d aquella que en dits cassos la dita caucio sia nulla e extinta e sens algun effecte si donchs lo temps del dit any no passaua per culpa dl dit iutge qui dif?

feris e no volgues pronunciar e declarar la dita causa.

**De les penes contra los câbiadors e merca
des qui se abatran fugiran o absentaran.
Capitol. xviii.**

Ilt sia per constitucions e ordinaciōs per los reys
darago predecessors nostres fetes contra los cam
biadors tenints taula d cambi qui se absentaran a
batran o falliran si aproueyt empero per algũs d
sordes ques segueren a gran dan d la cosa publica
d l present principat confirmant les dites constitu
cions: e en aquellas aiustant ab aprobacio e cōsentiment d la
cort. Statuhim e ordenam que qualseuol qui tinguet taula de
cambi e altres qualseuol mercaders qui seran abatuts fugits:
e absentats: o elatitant seipso facto et ipsa constitucione sien
haguts per gitats de pau e de treua ari que rebuda summa
ria informacio per lo veguer del cap dela vegueria on dñt cam
biador: o mercader haura fallit si constara se sia talmēt absen
tat de continent sia publicat e cridat per gitat de pau e treua e
per tal sia hagut e reputat: e no puga esser en negũa baronia
dela vegueria on sera publicat ne altre loch ne per nos ne suc
cessors nostres ne baons o senyors dels dits lochs guiat asse
gurat ne restituhit en pau e treua ne remes: fins hage a tota
los creditors contentat e satisfet: si donchs dñt guiatge e altres
coses predites de voluntat o consentiment de dits creditors
no proceiren romanēt no resmēys en la força e valor les altres
penes en dites constitucions contengudes.

**Que en la exaccio d ecoronatges e maridatges
sien leuats deu per cent per los pobres e mise
rables.**

Capitol. xix.

Atesa la gran disminucio per les turbacions e mortali-
tats passades ha pres lo present nostre principi.
Statuim e ordenam ab la present nostra cōs-
titucio ppetualment duradora que en la exaccio
de coronatges e maridatges deles ciutats: viles e
lochs del dit principat que seran tēguts pagar: de
aquells sien leuats deu fochs per cadaun centenar d fochs per
los pobres e miserables.

**Que los alcaldes dela seca sien tenguts fer pre-
star seguretat de iuy als litigants en lur cort per
actes mercantiuols.** Capitol.xx.

Emes statuim e ordenam que los alcaldes dila se-
ca en los actes mercantiuols sien tenguts de fer
prestar seguretat de iuy als litigants en lur cort. E
que la cōstitucio dela reyna dona maria disposant
dels alcaldes e officials dela seca sia inuolablemēt
observada.

**Que les soldades dels seruidors se hagen a de-
manar ins temps de vn any.** Capitol.xxj.

Emes ordenam e statuim ab aprobacio dila pre-
sent cort que les soldades de seruidors ari de ho-
mens com dones qualseuol qui sien se hagen a de-
manar dins vn any apres que seran fora dī seruey.
Altrament que nos puguen demanar dites solda-
des ne sen pugan fer iuy si donchs del deute de di-
tes soldades no tenien carta o albara.

**Que dins tres anys los deutes de artistes e me-
nebrals se hagen a demanar.** Capitol.xxij.

Per semblant per leuar plets e questions. Statu-
im e ordenam que los deutes de artistes e mene-

strals a rí de homens com de dones apries que seran deguts si
dins spay de tres anys no seran demanats: que tals dutes pas
sats dits tres anys no puren esser dmanats ne sen puxa fer luy
si donchs de tals deutes non tenien carta o albara.

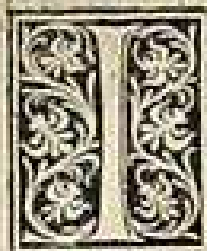
**Que loctinent de tresorer essent scriua
demanament no puxa exersir dita scri
uania.**
Capitol. xxiij.

e Mes statuhim e ordenam que si scriua de mana
ment sera loctinent de tresorer tant com sera locti
ner de tresorer no puxa vsar de scriua dmanamēt,

Dels salaris e dietas dels alguazirs.
Capitol. xxiij.

Repellint e detor extirpant alguns abusos per al
guazirs: e scriuans e altres officials fets e comes
los en la exaccio de lurs salaris: e dietas: e cōfirmāt
la constitucio dī serenissimo Rey don alfonso on
cle e predecessor nostre començant Com sia cosa
molt deuiant a rahó e en aqlla anadint e aiustant
Statuhim e ordenam que ans dela cōdempnació dels delats
no sia feta exaccio ne execucio de salaris: e coz e moltes voltes
dits alguazirs e altres anant en algñs lochs per diuersos ne
gociis fan pagar a cascu contra qui van íntegramēt totes les
dietes. Perço statuhim que per vna dieta no puren hauer
mes de vn salari ans entre tots los negocis que porten se ha
gen a compartir les dietes e salaris.

**De liurament prestador per lo portant veus de
governador en lo present principat la primera
vegada que nouament entrara en alguna ciu
tat vila o loch reyal.**
Capitol. xxv.

Item statuhim e ordenam que lo portant vens s
gouernador la primera vegada que nouamēt en-
trara en alguna ciutat vila o loch reyal de aquest
nostre principat de cathalunya hage e sia tenut iu-
rar q tendra e obseruara priuilegis generals: e par-
ticulars y sos pratiques e costums de aquella ciu-
tat vila o loch e vegueria on nouamēt entrara ans que vs de
son offici en dits lochs.

Que los sotsueguers sien homens de honor. Capitol. xxvj.

Statuhim e ordenam: que offici de sotsueguer de
qualseuol ciutats yniuersitats e viles reyal de a-
quest nostre principat de cathalunya daciauāt no
pura esser regit sino per persona de honor e dit of-
fici nos ne successors nostres ne officials: a altres
persones darne comanar puxam.

En qual manera los veguers sotsue- guers balles e loctinents de aquells iutges o assessors son tenguts tenir cort, Capitol. xxvij.

Qom en algunes ciutats e viles los veguers sots-
ueguers balles: e loctinents de aquells: iutges o
assessors de aquells en lurs officiis se han negligēt
ment: e stā per molts dies de no venir en les corts
per oyr los litigants: e administrar iusticia: a aqlls
e fan anar les parts a lurs cases de on se segueixē
molts inconueniēts e dans als dits litigāts. Perço statuhim
e ordenam que los dits officials o lurs assessors almenys vna
vegada quascun dia no fariat hagen e sien tenguts s anar en
les corts per administrar iusticia iust impediment cessant.

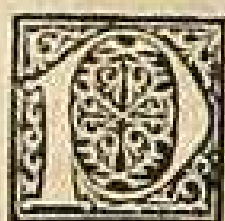
**Dels salaris de veguers balles assessors iutges
e altres officials ordinaris e dels scriuans.**

Capitol. xxviij.

E Per quant per los demuntdots officials ordinaris
e lurs scriuans se fan alguns abusos en pendre sa
laris excessius. Perço statuhim e ordenam que
en los salaris dels iutges e assessors e dels scriuans
e altres sien seruades les constitucions sobre aço
disposants. E quant al salari dels peatges sia ser
uada la constitucio dels censals: no obstant e expressament re/
uocant qualseuol abusos fins aci fets.

**Que les declaracions e iudicacions de mar
ques se hagen afer ab consell de vn o dos iu
ristes.**

Capitol. xxix.

Er obuiar a alguns abusos que en temps passats
se son seguits en iudicar marques en casos que no
hauienloch. Perço statuhim que daciauant mar
ques nos puren declarar ni iudicar sens consell e
vot de dos iuristes: o almenys de vn iuriste.

**Dels scriuans substituïts en les corts
dels ordinaris.**

Capitol. xxx.

Ordenam e statuhim que en les corts dels ordina
ris de veguers: o sotueguers o balles d ciutats o
viles reyalas los scriuans no facen o cõstituesquẽ
substituïts sino persones sufficiẽts p dits officis
dela sufficiẽcia dels qls substituïts hage a coner

per los dits ordinaris officials: o lurs assessors.

Que la constitucio feta en monso abque alguns strangers foren prohibits de tenir alguns officis en cathalunya sia reuocada tostemps que se ran reuocats los furs cōstitucions o statuts ab que cathalans son prohibits en algunes pats de tenir dits officis.

Capitol. xxxj.

Per quant per constitucio en la cort de monso feta alguns strangers foren prohibits de poder tenir alguns officis en lo principat de cathalunya si dōch dins cert temps en dita constitucio prefigit en les parts de on tals strangers son nats no eren reuocats los furs cōstitucions: e statuts fets que cathalans no puren alli tenir officis: e lo dit temps sia ia passat. Perço ab approbacio d la present cort: statuhim que tostemps que dits furs constitucions e statuts cōtra dits cathalans se ran reuocats en dites parts que la damunt dita prohibicio en dita cort de monso feta contra dits strangers per occasio de dits furs constitucions e statuts: sia haguda erunch per reuocada quant ales dites terres e lochs que hauran feta la dita reuocacio.

Que los vsatges de barcelona constitucions d cathalunya: capitols de cort: priuilegis vfos practiques e costums sien seruades reuocats tots abusos.

Capitol. xxxij.

m Esauant statuhim e ordenam que los vsatges de Barcelona constitucions d cathalunya capitols de cort priuilegis de les sglesies e de ecclesiastiques

persones: e de barons militars: e de Ciutats viles e lochs del principat de cathalunya vfos pratiques e costums sien inuolablament obseruats. Encara statuhim e ordenam que per qualseuol vs o vertaderament abus per nos o per nostres oficials qualseuol que sian fets e praticats: o en lo temps venidor se faran es praticaran contra dits vsatges constitucions de cathalunya: capitols e actes de cort: priuilegis predits: pratiques vfos e costums no sia preiudicat o derogat als dits vsatges constitucions capitols e actes de cort e priuilegis vfos pratiques e costums. Encara que tals vfos o vertaderamet abusos fossen per tant temps obseruats que no fos memoria en contrari mes reprobant tals vfos: o vertaderament abusos: e hauent aquells per nulles e inualids aricom en la present constitucio hauem volent: e ordenam e manam que dits vsatges constitucions capitols e actes de cort priuilegis vfos e costums sian perpetualment obseruats.

Remissio de bans e penes. Capitol. xxxiij.

E Mes a supplicacio dela present cort remetem de present: e hauem per remeses als braços: e tres statments dela present cort: e a cascu dels ecclesiastichs e militars e altres ciutats viles e lochs del dit principat e singulars psones de aquells e de cascu d'illa totes e sengles penes: e terços comesos e deguts per censals e violaris hoc encara com haguessen trecat homes natgers per no tenir hostatges: e totes altres penes de hosts fallides e de penes e bans encara que los dits bans deuallassent de qualseuol excessos: o crims de terços: o de quarts: o de quints: o de obligacions: o de compromesos: o de contractes: o de clams: o de raclams: o de fermes de dret: o de notaris qui no hagen seruat la constitucio de Parpenya sobre con /

tractes: o altres cartes qui hagen preses: o de sosteniments de
bandeiat: o de gitats de pau e de treua: o de manleutas: o de
marques. E encara totes altres penes pecuniarias tro al dia
de vuy e que les dites penes e altres coses damunt dites no pu
ren esser demanades per nos ne per oficials nostres. E si per
les dites penes e altres coses damunt dites haura plet penjar
e processors o penyores per execucio preses volem que sia ha
gut tot per remes e les penyores tornades.

Que lo balle general qui vuy es pu
ra en la absencia crear regent dit of
fici sens preiudici del qui vuy es loc
tinent seu. Capitol. xxxiiij.

Mes ordenam e statuhim ab approbacio e cōsen
timent dela present cort que mossen ioan carriera
batle general del present principat pura de vida
sua ense absencia: o en pachament fer e crear hun
regent lo offici dela ballia general. No obstant la
constitucio en la cort per nos vltimament celebra
da en contrari disponent sens preiudici empero de mossen gas
par maymo loctinent de balle general de cathalunya.

Dela renuocacio del sequestra posat en
los drets del general dels comtats d
rosello e de cerdanya e dela restitucio
dls dits drets ala corte al dit general

Excellentissimo e se
renissimo Senyor.

Om a noticia dela present cort que de present per
la magestat vostra se celebra en la present Ciutat
de Barcelona sia peruengut que la excellencia vo
stra per qualseuol respecte hage posat sequestre en
los drets del general arí de bolles cò de entrades
e crides quis cullen en los còtats de rosello e d' cer
danya apres que dits comtats son stats recuperats per la al
resa vostra. Per tant supplica la dita cort ala altela vostra
sia merce de aquella hauer per reuocat: e de fet ab acte fet en
la present cort reuocar de present lo dit sequestre: e dexar libe
rament: e expedita lo dit general e drets de aquell detenguts
en los dits comptats ala dita cort e staments de aquella perq̃
los drets d' dit general sien incorporats e agregats ales pecu
nies del general del dit principat: e segons antigament era a
costumat sens retencio: ans ab plena renunciacio de totes d' s'
peses fetes per la recuperacio dels dits comtats e altres coses
preteses anullant e cancellant ab lo present acte de cort tots
los actes e procehiments fets fins aci en p̃iudici dela dita cort
per manera que daquiuant no puxen esser tret a consequen
cia. Plau al senyor Rey.

De poder atorgat ales persones 'eletes per la
cort sobre la noua forma de electio de diputats
e oïdors de còptes e del poder e iurisdicció dels
diputats e oïdors de comptes esdeuenidors.

Excellentissimo e serenissimo senyor

La cort general de principat de cathalunya cōuocada e celebrada per la alteza vostra en la present ciutat p certs e iusts respectes ala dita cort dignament mouents y olent d nou ordenar e mudar la forma de eleccio de diputats e oidors de comptes del general fins aci obseruada. Supplica ala magestat vostra sia mercede de aquella voler donar licencia e facultat ala dita cort quant ala magestat vostra sesguardara d mudar la dita forma de electio de diputats e oidors de comptes segons ala dita cort estaments de aquella e a persones electes per los dits staments sera be vist facer e ordenar sobre la dita noua forma tots aquells capitols e ordinacions quels parra esser necessaris e vtils per benefici e bon gouern e regiment dela casa dela diputacio e bona administracio dels drets dl general donant e atorgant als diputats e oidors de comptes esdeuenidors ampla e sufficient poder e iurisdiccio qual als diputats e oidors de comptes per capitols e actes de cort passats y sos e costums e per priuilegis los es stada plenamet atorgada ab supplement de tot poder e clausules necessaries loat aprobant e ratificant tots e qualseuol actes que lo dia presentieran publicats encara que sien stats fets per dita cort ans de la present vostra licencia volents que sien haguts com si fets fossen apres de esser donada per vos licencia per fer dits actes Plau al senyor rey.

Aporonacio esaluetat dels capitols actes de cort y sos e costums dela casa dela diputacio.

f

Applica mesauant la present corplacia a vostra excellencia que tots esengles e capitols e actes d cort ordinacions y sos pratiques e costums dela

casa dela diputacio sino en quant seran vists contrariar e d'ro-
gar als capitols e actes per la present cort fets sien stiguẽ e ro-
manguen en lur plen effecte força e valor. Plau al senyor rey.

**Que cuyrams de sumach puren entrar pagant
lo dret que generalment se paga de entrada e
crida.**

Ordena e prouecir la present cort q̃ passat lo pre-
sent arrendament dels drets del general puren en-
trar en lo present principat e eir de aquell cuyrams
de sumach pagant de entrada e crida lo dret que
generalment se pague d'entrades e crides. e los q̃
fraudaran lo dit dret encorreguẽ en la pena de du-
liures ia posada en los fraudants los drets del general.

**Comissions prouisions e executories de les sen-
tencies dels prouisors d' greuges dats en la cort
que hagen virtut de acte de cort.**

En ost excellent senyor

Om los puchidors dels greuges p'vra magestat
e p' la cort elegits hagẽ ordenada e ordenades sen-
tencia e sentencies segons forma dela commissio a
ells donada sobre la reparacio de dits greuges de-
uant ells donats e deduits: e sia necessari per exe-
picio de dita commissio e execucio de dites senten-
cias: e declaracions per ells faedores: e reparacio de dits greu-
ges q̃ v'ra alteza atorgue ara p' lauors les comisliõs: e altres q̃l
seu ol p'uisiõs: e executories q̃ serã necessaries de v'ra alteza rãt
solamẽt e de v'ra alteza e dela cort segõs en los capitols de di-
tes sentencies p' ells promulgadors fa contegut: Supplica p'ço
a vostra alteza la present cort que si placia atorgar: e atorgue

ara per la uors les cōmissions prouisions e executories desus mē
cionades hauentz força e effecte de acte de cort. Plau al seny
yor Rey.

Offerta e donatiu fet al senyor rey per la cort d
doscentes.xx.milia liures en censals sobre lo ge
neral a rao de vint milia per mil e dcretacio d'l
sindicat fermador per dita cort.

Moit alt y excellent
Senyor

LA cort del principat de cathalunya qui de present
se celebra per vostra altesa en la present Ciutat de
barcelona considerant la gran amor e affectio que
la magestat vostra ha mostrat tenir a aquest vostre
principat de cathalunya e als singulars de aquell
venint dels vostres regnes de castella ala present
ciutat on per lonch temps ha aturat entenēt en lo beio redres
del dit principat e convocant corts generals o en aquelles fets
diuersos capítols e constitucions sobre lo redres dela iusticia
e donada forma sobre la eleccio dels diputats e oidos de com
pres del general: e encara hage entes en la reparacio dls greu
ges e fer declarar sobre la reparacio d aquells e encara ab grā
vigilancia e prudencia haia entes en la recuperacio dls vrs vlla
de ppēya e dels cōtats de rosello y de cerdāya de q se es seguit
gran e euident vtilitat trāquilitat e repos al dit principat e po
blats en aquell. Pera ço per les coses desus e deual contengu
des la dita cort offer a vostra gran excellencia e fa donatiu gra
cios de doscentas e vint milia liures de moneda vuy corrent
en la dita ciutat de Barcelona e en la forma e ab les cōdiciōs
deuall contengudas e no en altra manera: ço es per carraga
ments e vendas de censals en poder dels scriuans dela cort
carregadors per los diputats del Principat de Cathalunya
a rao de vint milia per mil e no menys sobre los drets de les
generalitats imposats en la forma e manera e ab totes les se/

guretats que los altres cēfals sobre dít general son carregats
e fetes e fermades les dites constitucions en sentenciat e re-
stituyt als diputats los drets del general ques cullē en los cō-
rats de rosello y cerdanya haia las ditas docentas e vint mī-
lia liures d'propietat carregadores sobre lo dít general e drets
de aquell segons es dit: e que de aquelles quant ala propietat
no puga vostra altesa ne los successors de aquella fer aliena-
cions algunas ans romanguen in alienables e inseparables d'
la reyal corona e reyal patrimōi. Empero quant ales pensións
puga dispondre vostra altesa a sa voluntat. Protesta empero
la dita cort e rete en la present offerta que no sia per aço dero-
gat ales libertats constitucions e vsos de aquelles ans romā-
guen en sa força e valor e libertat: segons abans dela present
offerta era: la present offerta en res no contrastant com perça-
mera liberalitat e graciosament la cort aquella faça. e per les
desus e deius scrites coses e no perque en altra manera hi fos
tēguda: e encara per qualseuol actes fets en la present cort no
sia preiudicat als vsatges de barcelona constitucions d' catha-
lunya actes e capítols d' cort priuilegis generals e particulars
vsos e costums: ne pusque esser tret en cōsequencia ans aq̃lla
romanguē saluos e illesos: e que per lo present acte no sia fet
preiudici als censals sobre lo dít general carregats ni ala prio-
ritat e pocioritat de aquells. E com per fer les vendes dels
dits censals segons es dít sia necessari que la dita cort faça sin-
dicat e do poder als diputats per fer les dites vendes en la for-
ma desus dita. per aço supplica a vostra altesa que li placia fer
mar loar e aprouar e decretar aquell ab aq̃lles clausules e pri-
uilegis q̃ seran necessaris en fauor de vostra magestat. E ab
carta de gracia de poder quitar lo dít censal de docētes e vint
mīlia liures de vint en vint mīlia liures de ppietat tã solamē-
en ari que si del dít censal de propietat de doscentes e vint mī-
lia liures se fahien moltes parts que alguna de aquelles nos
puga luir e quitar sino en la forma damunt e de uall scrita: e a-
go per conseruacio del patrimōi reyal de vostra altesa la qual
dita quantitat de doscentes vint mīlia liures en la forma da-
munt dita sia pagada ala vostra altesa: o als successors d' aquel-
la Rey de arago e comtes de barcelona deles quals en car-
de la dita luycio les dites doscentes e vint mīlia liures: o la q̃n

títat ques luyra se hagen a conuertir en luycio e esmerç de patrimoní reyal lo qual arimateir sia inalienable. Eno sien los dits censals e pensions de aquells: e lo dit patrimoní que de aquell se comprara en son cars tenguts ni obligats a deutes alguns ni contractes e obligacions faedors fets per los antecessors de vostra reyal magestat e per vos dit senyor.

Franquesa de dret de sagell.

Item que placía a vostra alteza atorgar e fer gracia que totes e qualseuol letres e prouisions ques hagen de fer e se demanaran e volran traure en forma per los tres stataments dela cort e singulars persones de aquells per les sglesies: monestirs capítols e collegis per los barons cauallers gentils homes e homes de paratge per les ciutats viles e lochs vniuersitats e singulars d'aquelles: o per qualseuol altres per rao dels presents capítols e de les coses en aquells contingudes e de les execucions e execucions en virtut de aquells fahedors: e de totes altres coses tocants los presents capítols e dependents de aquells sien donades liberalment frâques de scriptures e de salaris e de dret de sagell e de totes altres despeses ques poguessen demanar: e altrament prenguessen als oficials e ministres dela cort vostra: e arimateir que los diputats sien franchs de dret de sagell de qualseuol prouisions sentencies e letres que ara o en esdeuenidor hauran mester tocants los demunt dits capítols o altres coses hauent sguart al general del dit principat o generalitat de aquell. Plau al senyor rey atorgar lo sagell franch segons es supplicat e que los treballs salaris: e scriptures del prothonotari e altres scriuans se paguen moderadament: o per via de concordia ab ells fahedora segons en les altres corts es acostumat.

Protestacio del stament ecclesiastic.

Item senyor molt excellent: lo stamēt ecclesiastich p
lats sindichs, pcuradors: e singulars de aqll consen
tē enles coses damunt dites salues: aells e a quascu
de si e al dit stamēt cōiunctamēt e diuisa imunitats
e libertats priuilegis vfos e pratiqs an scrites com
no scrites: scrites o no scrites e obseruances e altres
drets: e prerogatiues al dit stamēt ecclesiastich e singulars de a/
qll pranyēt als quals tacitamēt o expssa directamēt o indire/
cta: o pacte cōtrari en pprietat: o possessio p lo present consen/
timēt no entenē derogar ans volē: e es lur intēcio los roman/
guen salues e illeses demanāt d ago fer acte enlo present pces
de cort e si mester sera carta apart. ¶ Plau al senyor Rey.

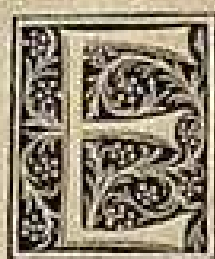
Protestacio del stament militar.

Item senyor molt alt e molt excellent los Barons, ma
gnats, Nobles, Cauallers, Gētils homēs: e de parat
ge del principat de Cathalunya consenten en les co/
ses damunt dites salues aells e a quiscu dells e a lur
stamēt cōiunctamēt e diuisa lurs libertats priuilegis
vfos pratiques an scrites cō no scrites: scrites e no scrites e obser
uances e altres drets e prerogatiues al dit stament militar per
tanyēts als quals tacitamēt: o expssa directamēt o indirecta o
p acte contrari en pprietat o possessio per lo present consenti
mēt no entenē a derogar ans volē: e es lur intencio los roman
guen salues: e illeses demanant de ago esser fet acte enlo pśent
pces dela cort: e si mester sera carta a part. Plau al senyor Rey

Protestacio del stament Reyal.

Item senyor molt alt e excellēt presta lo braç deles
ciutats e viles Reyalis q p les cōstitucōs damunt
dites ne p qualseuol capitols preinserts ne p algu/
nes deles coses desus dites no sia fer preiudici als li
bertats franqueses e priuilegis vfos e costums scri
tes e no scrites: e scrites e no scrites del dit braç: ne deles dites ciu
tats viles e lochs reyalis ne dels singulars de aqlls ans romā/
guē en lurs força e valor les coses damunt dites en alguna ma/
nera no contrastats. ¶ Plau al senyor Rey.

Acceptacio dela offerta e donatiu.

La magestat sua accepta la offerta e donatiu gracios de les doscentes vint milia liures a sa alteza p la cort fet concordablement ab les condicions en aqll cõtengudes regraciât ala dita cort lo dit donatiu atorga e statueix les constituciõs capitols e altres coses per la dita cort suplicades ab les decre-

tacions p sa excellencia fetes segõs q de sus se contenen.

Decretacio e iurament del senyor Rey.

Quasquidẽ cõstitutiões 7 cõfirmatiões ac capitu la supra decretationes nostras in fine cuiuslibet capituli scriptas 7 appositas ad supplicationem omniũ subscriptorũ in dicta generali curia die presenti constitutorũ facimus sancimus 7 statuimus cõcedimus 7 ordinamus ac volumus p nos 7 nostros successores incõcussẽ 7 inuiolabiliter obseruari. Mādantes illustrissimo Johãni principi asturiatis 7 gerũde primogenito nostro carissimo 7 post dies longeuos 7 felices nros here di 7 successorĩ nostro sub paterne benedictionis obtẽtu necnõ omnibz supradictis 7 infrascriptis vicesgerẽti quoqz officij generalis Gubernatoris vicarijs iusticijs curijs baiulis 7 vniuersis 7 singulis officialibus 7 subditis nostris 7 dictorũ officialiũ locutenentibus presentibz 7 futuris: quatinus omnia 7 singula supradicta in preinsertis constitutionibus 7 capitulis curie supradictas decretatiões cõtenta teneãt obseruẽt 7 ab omibz faciãt teneri 7 inuiolabiliter obseruari. Et nõ cõtrafaciãt vel veniãt seu aliquẽ cõtrafacere vel venire permittant rõne aliq sine causa. Et vt pmissa maiori gaudeãt firmitate pmittimus in bona fide nra regia omibz 7 singulis q ad dictã generalẽ curiã cõuenerũt ex omibz 7 etiã alijs de dicto Cathalonie principatu licet absentibus tanq presentibz: 7 notario 7 prothonotario nostro infrascripto a nobis p eis 7 alijs quorũ interest aut interesse poterit legitime stipulanti paciscẽti 7 recipienti. Et etiã iuramz supra crucẽ dñi nostri Jesu christi 7 eius scã quatuor euãgelia manibus nostris corporaliter tacta predicta omia 7 singula: vt superius dicta sunt: 7 in dictis constitutionibus 7 capitulis continẽtur tenere cõplere 7 inuiolabiliter obseruare 7 facere teneri: 7 irrefragabiliter obseruari. Acta fuerũt hec in

domo rectorij maioris monasterij scē Anne ciuitatis Bar/
chinone vbi dicta curia celebraf die quarto mensis Nouēbris
anno a natiuitate dñi Millesimo quadragintesimo nonagesi/
mo tertio. Regnorūq nrorū videlicet Sicilie anno vicesimo se/
xto. Castelle ⁊ legionis vicesimo Aragonū ⁊ aliorū quitocti/
mo Granate autem secundo.

Sig num ferdinandi dei gracia Re/
gis castelle Aragonum legionis Sicilie Granate.
Toleti Valencie Gallicie Maioricarum. hispalis
sardinie Cordube Cordice murcie Siēnis Algar/
bi Algezire Gibraltaris ac insularū Canarie Co/
mitis Barchinone dñi viscayeter moline ducis a/
thenariū ⁊ neopatrie Comitis Rossilionis ⁊ cerithanie Mar/
chionis Britanni Comitissq Sociani. Qui predicta concedi
mus: firmamus: ⁊ iuramus eisq bullam nostrā plumbeā impē/
denti iussimus opponēdam. Cyo el Rey.

Sig num alfonso episcopi dertusensi. Sig nū petri ep/
scopi barchinonē. Sig num berenguari episcopi Gerun/
den. Sig nū Iohānis episcopi vicens. Sig nū berenga/
rij de sos archiepiscopi tunitanē. comendatarij abbatiatus d/
scarp. Sig num michaelis sampso abbatis sancti saluato/
ris de breda. Sig num nicholai lor abbatis sancti petri de
gallicantu ⁊ btē Marie de rosas. Sig num bernardi de ro/
cha cressa abbatis sancti felix guirellē. Sig nū iohānis
valls. abbatis sancti Laurētij de mōte diocesis Barchinone.
Sig num abbatis beate Marie de amerio.

Sig nū abbatis de campo retūdo. Sig nū abbatis btē
Marie de ferrateir. Sig nū iacobi fiella comēdatarij sancte
ciliemōtis ferrati. Sig nū fratris iohānis ycard procuratoris
prioris cathalonie ordinis sancti iohānis ierosolimitanensis.
Sig nū petri de vineis procuratoris archiepiscopi tarraco/
nensis. Sig num alcolege procuratoris epī ilerdensis.
Sig num petri galleti procuratoris epī elnensis. Sig nū
francisci vincenci syndici capituli ecclesie tarraconensis. Sig/
num ludouici despla syndici capituli ecclesie barchinē.

Sig num petri oliu o et miro syndicorum capituli eccle/
sie ilerdensis. Sig num frāncisci amiguet syndici capituli ec/
clesie dertusen. Sig nū terrades syndici capituli ecclesie

gerunden. Sig num martini iohannis de fora sindici capitu-
 li ecclesie vrgellensis. Sig nū georgij sans sindici capituli
 ecclesie vicensis. Sig nū iohannis fabri sindici capituli elne-
 sis. Sig num Enrici de aragonia ducis sugurbij ⁊ comitis
 emponarū. Sig nū iohannis ducis cardone marchionis pal-
 larienſis comitis montanearū de prades conestabuli aragonū
 Sig nū galcerandi de requescens comitis de pallamosio ⁊
 triuento ⁊ de auellino. Sig nū derupebertino viceco-
 mitis petrelate. Sig nū philippi de castro dñi de guimera-
 no. Sig nū petri de montecatheno ⁊ de chiua. Sig nū
 yuanni de castro et de pinosio. Sig nū raymūdi de cardona
 Sig nū dalmacij de q̄ralt. Sig nū berengarij de req̄sens
 Sig nū guillemi raymūdi de bellera. Sig nū berégarij
 arnaldi de ceruisione. Sig nū petri de ceruisione. Sig nū
 ferdinandi de rebolledo. Sig num ausie de cruilles vicēsis.
 Sig num aluari de madrigal. Sig nū bernardi ygonis
 de rupebertino. Sig nū geraldī iohannis ⁊ crudillis. Sig
 num arnaldi de bellera. Sig nū blasij de castelleto. Sig
 nū guillemi arnardi de vila damany. Sig num iohannis de
 vila franca de monte albo. Sig num petri iohannis ferrarij.
 Sig num bernardi geraldī de boradors. Sig num ber-
 nardi margarit. Sig nū michaelis iohannis gralla. Sig
 num geraldī de plano. Sig nū antoni de vilatorra. Sig
 num thome de boradors. Sig num iacobi alamany. Sig
 nū hugonis de palou. Sig num francisci conēla. Sig
 num bernardi terre. Sig nū bernardi iohannis calba.
 Sig nū iohannis de pau. Sig num iohannis daltariba.
 Sig num iohannis de aguilar. Sig nū laurentij de alta-
 riba. Sig nū geraldī gordiola. Sig nū francisci boquet.
 Sig nū guillemi petri durall. Sig nū petri dansa. Sig
 nū romēi de marimon. Sig nū geraldī durall. Sig nū
 berégarij dolms. Sig nū gasparis gilabert. Sig nū dida-
 ci de aualleneda. Si gnum petri de puigmari. Sig num
 iohannis santiust. Sig num iacobi calba. Sig num guil-
 lermi de vilalba. Sig num michaelis ⁊ galbes. Sig nū
 laurentij de altariba. Sig nū bernardi de muntrodon. Sig
 num iohannis corbera. Sig num iohannis fonolleda. Sig
 nū raymūdi despapiol. Sig nū guillemi de iuorra. Sig
 num iohannis de munros. Sig num ludouici de iuorra.

Sig nū ludouici benedicti de caldes. Sig nū galcerandi
 des papiol. Sig num bernardi matie de raxach. Sig nū
 iacobi de copós. Sig nū petri cadell. Sig nū guillemí
 raymúdi de tamarit. Sig nū ludouici des far. Sig num
 dalmaci des far. Sig nū gispti de pons. Sig nū geraldí
 de pegera. Sig nū damiani des callar. Sig nū petri fer/
 rer. Sig nū bernardi iohāni de merles. Sig nū berengarij
 de peguera. Sig nū naufredí pou. Sig num iohānis na
 uaria. Sig nū galceradí ferrer. Sig nū petri pou. Sig/
 nū merquetí d'ayguauíua. Sig nū michaelis ferrer. Sig
 nū carolí march. Sig num iohānis derendell. Sig/
 num bernardi puiol. Sig nū gasparis des vall. Sig nū
 andree de biure. Sig num iohānis de biure. Sig nū lu/
 douici de rajadel. Sig nū francisci pages. Sig nū alamā
 ni caciñera. Sig nū romei pallares. Sig nū francisci ví/
 latorta alias noues. Sig nū damiani de rajadell. Sig nū
 petri raymúdi de muntolíu. Sig num petri raymundí de cá/
 porells. Sig nū berégarij barutell. Sig num benedicti
 auinyo. Sig num geraldí de munt palau. Sig num artal
 dí de claramunt. Sig nū iohānis bisbal. Sig nū carolí
 ferrer. Sig num ximení de briuela. Sig num bernardi d'
 muntarguel. Sig num iohānis dauinyo. Sig num stal/
 rici bastida. Sig num galcerandi oliuer. Sig nū iaufrí/
 dí de sanctominato. Sig nū berégarij argençola. Sig nū
 bartholomei de cornabella. Sig nū martini iohānis meca.
 Sig num petri de sancto clemente. Sig num guillemí d'
 sancto clemente. Sig num michaelis d'gualbes. Sig nū
 durall. Sig num michaelis de lupiano. Sig na petri bu
 çot guillemí oliuer gabrielis sampso iohānis berégarij de sun
 yent iohānis olíba síndicoꝝ ciuitatis Barchinone. Sig na
 vicenci orrit martini ioānis botella síndicoꝝ ciuitatis illerde.
 Sig na petri terrades ⁊ ponci iulia síndicoꝝ ciuitatis gerú
 de. Sig na iohānis andree ⁊ michaelis cesuiles síndicoꝝ
 ville ppíntani. Sig num iohānis iorda síndici ciuitatis der
 tuse. Sig num michaelis sala síndici ciuitatis vicensis.
 Sig num petri boix síndici ville ceruarie. Sig num pe/
 tri puig síndici minorise. Sig num petri pascali síndici vil/
 le podu ceritanie. Signa vllastre ⁊ Anthoni caualler síndicoꝝ

rum ville cauquilliberi. Sig num petri maynau sindici ville
 bisulduni. Sig num petri moner sindici ville campirotondi
 Sig num iohannis stephani sindici ville turicelle de mon/
 tegrino. Sig num raphaels angles sindici ville de figue/
 ris. Sig num sindici villefranche confluentis. Sig num
 rossella sindici ville sancti petri de auro. Sig num tho/
 me led o sindici delarbos. Qui omnes predicta omnia approba/
 mus laudamus et firmamus eisq assentimus nostrumq consen/
 sum prestamus.

Testes sunt qui ad predicta presentes fuerunt.
 Reuerendus Nobilis Magnifici et honorabiles Petrus de car
 dona episcopus vrgellen. Cancellarius dñi Regis Balceran/
 dus de requelens gerens vices gubernatoris generalis in princi
 patu Cathalonie Gutterrius de cardenes Comendator ma/
 ior ordinis sancti Jacobi de spata Sanctius de castilla Ga/
 briel sanchem generalis thesaurarius Jacobus de torrente re/
 gens cancellaria Johanes scriua alias ram magister rationa/
 lis Cune regie in regno valencie Johanes may assessor guber
 nationis Cathalonie Franciscus franch fisci patronus.

Sig num mei philippi clementis serenissimi do/
 mini Regis predicti pthonotarij eiusq auctorita/
 te per vniuersam ipsius terram et donationem publici
 notarij. Qui pmissis omnib interfui eaq de eiusde
 dñi Regis madato in decenoue foleis pargameni
 ni hac in qua signum meum appositum est coputata scri
 bi feci et clausi. Constat de rasis et correctis in secunda pagina
 tertij folij in sexta linea eiusde pagine vbi scribitur atge quant
 seran tramesos ari p la cort com p instancia de part no pугan
 hauer mes de. xvj. sous sis diners lo dia. et in. ix. et. x. lineis eius/
 de pagine vbi legit. Entes expressamēt q lo gouernador no pu
 ga hauer donatius de vniuersitatis viles vegueries o ballies
 generalmēt et in prima pagina. xvj. folij in. vij. linea eiusde pa/
 gine vbi corrigif lo dit et in signo dñi Regis vbi corrigif bullā
 nostram plumbeam.

In curie. ij.

Dñs Rex exactis in dicta curia generalis editis
 publicatis et iuratis madauit mihi philippo de
 mēti in cuius possessione dicitur dñs Rex et omnes predi/
 cti firmarunt.

Registrata.

Taula deles presents constitucions: e capitols de cort.

El nombre qualitat offici e iurament deles persones dela audiencia: e consell Rey al. Capitol. i.

Bela residència e absència deles persones dela audiència e consell reyal. Capitol. ij.

Del téps e loch p' la expedicio deles causes. Ca. iij.

Del modo del cloure les causes. Capitol. iij.

Bela reuocacio faedora deles letres prouisions cartes: o actes emanats o fets contra drets dela patria o contra iusticia. Capitol. v.

Bela prouissio faedora enlo loch de alguna o algunes deles dites vuyt persones e dos iutges de cort qui p' qualseuol causa vacara. Capitol. vj.

Que no hauent primogenit ni loctinent general enlo present principat les dites vuyt p'sones e dos iutges de cort segueſſe que la audiència del portat veus de gouernador. Cap. viij.

Bels salaris dels canceller e vicicanceller e regét. Cap. viij.

Bels salaris del gouernador deles vuyt persones dos iutges de cort dos alguatzirs dels aduocat e procurador de pobres. Capitol. ix.

Que lo general hata pagar los dits salaris. Capitol. x.

Que tots los salaris deles causes dela dita audiència e consell reyal sien del general. Capitol. xj.

De littibus abbreviandis.

Ela clausula dela inhibicio de letres citatorias. Capitol. j.

Del temps dela demanda del actor e resposta del reo e caucio per aquells prestadora e recòuencio. Capitol. ij.

Del tēps q̃ lo actor articula e dela resposta del reo. Cap. iij.
Deles dilacions donades al actor e al reo a dar interrogato-
ris. Capítol. iij.

Del temps que lo reo articula e dela resposta del actor e de-
les dilacions del reo. Capítol. v.

Dela publicacio dels testimonis: e dilacio donada per obicir e
prouar objectes corroborar e defendre e dela publicacio dels
testimonis objectes e defenses. Capítol. vj.

Dela instruccio del proces de manera ques pura fer relacio.
Capítol. vij.

Del temps que lo scriua deu portar lo proces al relador e lo re-
lador ho deu denunciar al president e lo president deu metre
en memorial les causes. Capítol. viij.

Del orde ques du tenir en cōtinuar les causes hoyr aduocats
votar hi cloure e expedir aquelles. Capítol. ix.

Del temps de interposar les causes de supplicacio e determe-
nar aquelles. Capítol. x.

Dela execucio deles sentencies. Capítol. xj.

Dela comissio de causes menors de trenta liures e dilacions d
aquelles. Capítol. xij.

De causes sumaries que breumēt se han expedir no seruades
les dilacions demunt dites. Capítol. xij.

Del temps de interposar e determenar la supplicacio o greu-
ge que seran interposats deles prouisions o actes que per cō-
trari imperi reuocar se poden. Capítol. xiiij.

Del temps ques ha interposar supplicacio de sentencies inter-
locutories e determenar e deles penes del suplicāt si subcum-
bira. Capítol. xv.

Del orde ques seruara en les causes que seran euocades d iut-
ges inferiors. Capítol. xvj.

Del temps e orde ques seruaran en les causes de appellaciōs
de iutges inferiors. Capítol. xvij.

Deles causes pendents. Capítol. xvij.

Deles causes menors de. xx. liures. Capítol. xix.

Deles causes de suspita contra los reladors o algu del consell
Capítol. xx.

Bela relació dels porters e missatges de les corts. Capítol. xxi.
Bel temps e facultat donada a les ciutats vniuersitats e viles
reials si volran observar l'orde de les presents constitucions en
lurs corts. Capítol. xxiij.

Bel temps donat a proseguir e finir les empires verbals e fer-
mes de dret. Capítol. xxij.

Be renouació de les saluaguardes reials. Capítol. xxiiij.

Altres constitutions: e capitols de cort.

Des línies dictionis: o mots que los scriuans de mana-
met han posar en los processos. Capítol. i.

Que de les causes menors de. x. lliures nos faça proces
sino dela citació demanda articles e testimonis. Capítol. ii.

Que en lo proces se meta per lo scriua o notari la prouissió del
iutge sens altres prefacions. Capítol. iij.

Bela recepció dels testimonis. Capítol. iiij.

Que los scriuans e notaris no puxen rebre dels litigants sino
lo salari de les scriptures tarats p constitucions. Capítol. v.

Bels pagaments de salaris de les scriptures productes cedu-
les e testimonis. Capítol. vi.

Que en lo pagament de salaris de sentècies de les prouissions
ordinarias de iusticia e extraordinarias sien seruades les con-
stitucions e ordinacions per los reys passats e per lo senyor
rey fetes. Capítol. viij.

Que lo prothonotari loctinent de aquell secretaris scriuans de
manament no puxen spatrar prouissió tocant interes de part
deduible en luy sino es signada de ma de canceller vicecancel-
ler o regent en son cars segons es disposat per constitucions.
Capítol. viij.

Bel iurament prestado: p lo prothonotari loctinēt de aquell
e altres scriuans e officials dela regia audiencia e altres qui
son tenguts. Capítol. ix.

Bel temps dins lo qual los notaris poden demanar los sala-
ris dels contractes e scriptures. Capítol. x.

Be euocacions de causes per causa de viduitat. Capítol. xi.

Be euocacions de causes per causa de pobretat. Capítol. xij.

Beles causes de graduacions. Capítol. xiiij.

Beles marcs q's donē dis lo principat de cathalunya. Capítol. xiiij.

Beles salaris dels iutges dels reclams. Capítol. xv.

Dels salaris de calculacions. Capítol. xvi.

Dela caució prestada p lo executat p censals o altres causes executiues e en q̃l manera e dins quāt tēps es exticta. Cap. xvij

Deles penes cōtra los cambiadors e mercaders quī se abatrā fugirá o absentaran. Capítol. xvij.

Que en la eracció de coronatges e maridatges sien leuats dū per cent per los pobres e miserables. Capítol. xix.

Que los alcaldes dela seca siē tēguts fer prestar, seguretat de iuy als litigāts en lur cort p actes mercātiuols. Cap. xx.

Que les soldades dels seruidors se hagēa demanar dins tēps de vn any. Capítol. xxi.

Que dins tres anys los deutes de artistes e menestrals se hagen ademanar. Capítol. xxi.

Que lo tinent de tresorer essent scriua de manament no puxa exercir dita scriuania. Capítol. xxiij.

Dels salaris e dietas dels alguatzirs. Capítol. xxiij

Del iurament prestador p lo portat veus de governador en lo present principat la primera vegada que nouament entrara en alguna ciutat: vila: o loch reyal. Capítol. xxv.

Que los sotsueguers sien homens de honoz. Capí. xxvj.

En qual manera los veguers sotsueguers balles e loctinets de aq̃lls iutges o assessors son tēguts tenir cort. Capí. xxvij

Dels salaris de veguers balles assessors iutges e altres offici/ als ordinaris e dels scriuans. Capítol. xxvij.

Que les declaracions e iudicions de marques se hagen a fer a consell de vii: o dos iuristes. Capí. xxix.

Dels scriuans substituïts en les corts dels ordinaris. Capí. xxx.

Que la constitució feta en monço ab q̃ alguns strangers forē prohibits de tenir alguns officis en cathalunya sia reuocada tostēps q̃ seran reuocats los furs constitucions o statuts ab que cathalans son prohibits en algunes parts de tenir dits officis. Capítol. xxxi.

Que los vsatges de barcelona constitucions de cathalunya capítols de cort: priuilegis vsos pratiques e costums sien seruats reuocats tots abusos. Capítol. xxxij.

Remissió de bans e penes. Capítol. xxxiij.

Que lo balle general q̃ vuy es pura en sa absencia crear regēt dīt offici sens p̃iudici del q̃ vuy es loctinēt seu. Cap. xxxiij.

Diuina fauente clementia finitum &
terminatum est hoc opusculum Con-
stitutionū In Principatissima & Excel-
lentissima ciuitate Barchinone Prin-
cipatus Cathalonie. per Reuerēdū
magistrū Johannē Rosenbach ale-
manum de haydelberch. Sub anno
dñi Millesimo quadringētesimo no-
nagesimo quarto. Die vero. xiiij. Mē-
sis februarij.

